

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Ван Сюаньє на тему
«Освітня діяльність та педагогічні погляди Карла Орфа»
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження.

Актуальність дисертаційної роботи зумовлена потребою сучасної мистецької освіти у педагогічних системах, які забезпечують не лише засвоєння музичних знань і виконавських умінь, а й розвиток творчої, емоційно відкритої, комунікативної та здатної до співтворчості особистості. У цьому контексті педагогічна спадщина Карла Орфа має особливу наукову й практичну значущість, оскільки в ній музика постає як природна форма людської дії, невіддільна від слова, руху, гри, ритму, імпровізації, тілесного переживання та колективної взаємодії.

Звернення до системи Orff-Schulwerk є важливим для української освіти, зорієнтованої на дитиноцентризм, компетентнісний і діяльнісний підходи, інтегроване мистецьке навчання, інклюзивність та розвиток творчого потенціалу дитини. Дисертація Ван Сюаньє своєчасно актуалізує проблему цілісного історико-педагогічного осмислення спадщини Карла Орфа, адже в українському науковому дискурсі нерідко зберігається спрощене розуміння орф-педагогіки як набору окремих вправ або використання шумових інструментів, тоді як автор доводить її системний, антропологічний і культурно адаптивний характер.

Значущість обраної теми посилюється тим, що Орфова педагогіка має потенціал для модернізації уроків мистецтва, дошкільної та позашкільної мистецької освіти, підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, роботи в інклюзивному середовищі та розвитку соціально-емоційної взаємодії дітей засобами музики. Отже, тема дисертації є актуальною, науково виправданою і практично потрібною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертацію виконано в Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки «Науково-методичні засади розроблення й дисемінації освітніх інновацій: історико-педагогічний, теоретико-практичний, компаративний аспекти» (державний реєстраційний номер 0126U001832 від 12.02.2026 р.). Тему дослідження затверджено Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Такий зв'язок засвідчує належну включеність роботи в наукову проблематику університету, пов'язану з історико-педагогічним, теоретико-практичним і компаративним аналізом освітніх інновацій.

Наукова новизна та теоретичне значення результатів

Наукова новизна дисертації полягає насамперед у тому, що в ній здійснено комплексне історико-педагогічне дослідження освітньої діяльності та педагогічних поглядів Карла Орфа не лише як наряду історії музичної освіти ХХ століття, а як самостійної педагогічної концепції, що поєднує антропологічний, діяльнісний, художньо-творчий, комунікативний, рухово-пластичний, мовленнєвий, ігровий, інструментально-ансамблевий та імпровізаційний виміри розвитку дитини.

Суттєвим науковим результатом є систематизація джерельної бази дослідження, обґрунтування періодизації становлення педагогічних поглядів Карла Орфа, визначення організаційно-педагогічних механізмів створення й поширення Schulwerk, а також розкриття внутрішньої структури музично-педагогічної системи як єдності ціннісно-цільового, змістового, процесуального, інструментально-середовищного, комунікативно-ансамблевого та рефлексивно-розвивального компонентів.

Позитивної оцінки заслуговує уточнення змісту ключових понять дослідження: «Orff-Schulwerk», «орф-педагогіка», «елементарне музикування»,

«орф-інструментарій», «музично-рухове виховання», «імпровізаційно-ігрова діяльність», «синтез музики, слова та руху», «кращі практики впровадження педагогічних ідей Карла Орфа». Їх зміст конкретизовано з урахуванням історико-педагогічного походження системи, сучасного українського освітнього контексту та потреб мистецької освіти.

Подальшого розвитку набули наукові положення про роль музично-педагогічних систем ХХ століття в модернізації сучасної мистецької освіти; про значення діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, ігрового та імпровізаційного підходів у музичному вихованні; про можливості творчої адаптації зарубіжного педагогічного досвіду до української освітньої практики.

Практичне значення дослідження

Практичне значення результатів полягає в можливості використання положень, висновків, критеріїв кращих практик, методичних моделей, діагностико-рефлексивних матеріалів і практичних розробок занять у закладах вищої педагогічної та мистецької освіти, у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, вихователів закладів дошкільної освіти, керівників гуртків, музичних керівників, фахівців позашкільної та інклюзивної освіти.

Матеріали дисертації можуть бути застосовані під час викладання навчальних дисциплін «Історія педагогіки», «Історія музичної освіти», «Теорія і методика музичного навчання», «Музично-педагогічні системи ХХ століття», «Методика мистецької освіти», «Орф-педагогіка», «Педагогіка творчості», а також у процесі розроблення локальних моделей упровадження орф-педагогіки в українських закладах освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій є достатньо високим. Це забезпечено коректним визначенням мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, методологічною виваженістю роботи, використанням комплексу загальнонаукових, історико-педагогічних, персоналістичних,

порівняльно-зіставних, ретроспективних, моделювальних і прогностичних методів.

Джерельна база дослідження є репрезентативною та різноманітною: автор опрацював українські, німецькі, англомовні, польські, китайські та інші джерела, матеріали про історію Schulwerk, праці про методичні засади елементарного музикування, дослідження рецепції орф-педагогіки у світі, праці щодо музикотерапевтичного, інклюзивного й полікультурного потенціалу системи Карла Орфа, а також нормативні документи та навчально-методичні матеріали.

Висновки роботи логічно випливають із проведеного аналізу, відповідають поставленим завданням і мають належний рівень теоретичного узагальнення. Автор послідовно доводить, що педагогічна спадщина Карла Орфа є відкритою, історично сформованою і культурно адаптивною системою музичного виховання, а не набором фрагментарних методичних прийомів.

Оцінка змісту та структури дисертації

Структура дисертації є логічною і відповідає меті та завданням дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 240 сторінок, із них основного тексту - 164 сторінки; список використаних джерел містить 231 найменування, із них значну частину становлять іноземні джерела.

У першому розділі розкрито формування педагогічної концепції та освітню діяльність Карла Орфа в історичному контексті. Здобувач аналізує українську й зарубіжну історіографію, визначає витoki та етапи становлення педагогічних поглядів Орфа, простежує роль «Günther-Schule», співпраці з Доротеєю Гюнтер і Гунільд Кетман, методично-видавничого оформлення Schulwerk, створення Інституту Орфа в Зальцбурзі та міжнародної рецепції системи.

У другому розділі висвітлено концептуальні засади музично-педагогічної системи Карла Орфа: концепцію елементарного музикування, синтез музики,

слова й руху, роль орф-інструментарію, значення імпровізації та гри, а також кращі практики впровадження педагогічних ідей Орфа в сучасній українській мистецькій освіті. Особливо цінним є акцент на тому, що результативність орф-педагогіки залежить від збереження її концептуального ядра і водночас від культурної адаптації до українського фольклорного й освітнього контексту.

Додатки істотно конкретизують положення основного тексту, оскільки містять хронологічні таблиці, поняттєві карти, методичні моделі, критерії кращих практик, діагностичні інструменти та практико-орієнтовані матеріали.

Повнота викладу результатів у публікаціях

Основні положення дисертації достатньо повно висвітлено у наукових працях здобувача. За темою дослідження опубліковано 10 праць, серед яких статті у наукових виданнях і публікації апробаційного характеру. Тематика публікацій охоплює генезис та еволюцію педагогічних поглядів Карла Орфа, концепцію елементарного музикування, організаційно-педагогічну діяльність Орфа у створенні та розповсюдженні Schulwerk, сучасні аспекти застосування педагогічних ідей Карла Орфа, а також методи організації музичного навчання дітей.

Мова і стиль дисертації

Мова дисертаційної роботи є науково коректною, термінологічно точною і достатньо виваженою. Виклад матеріалу послідовний, аргументований, структурно організований. Автор дотримується логіки історико-педагогічного аналізу, уникає декларативності та намагається обґрунтовувати висновки через джерельний матеріал, систематизацію і теоретичне узагальнення.

Загальний висновок

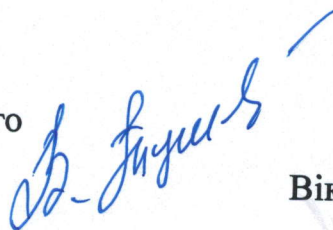
Отже, дисертаційна робота Ван Сюаньє на тему «Освітня діяльність та педагогічні погляди Карла Орфа» є самостійним, завершеним, актуальним і науково обґрунтованим дослідженням, у якому отримано нові результати, що

мають теоретичне та практичне значення для розвитку педагогічної науки, історії педагогіки, теорії музичної освіти та сучасної мистецької педагогіки.

Зважаючи на актуальність і значущість дослідження, новизну отриманих результатів, теоретичне і практичне значення, можна стверджувати, що дисертація відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор Ван Сюаньє заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Вікторія ТУШЕВА

Підпис тов. Тушевої
засвідчується зав. загальним

06.08.2026

